

147. ANNA MARGIT (1913-1989)

Jákok létrája II., 1973-1974 körül

Olaj, vászon, 99,5x54,5 cm

Jelezve balra lent: Anna M

Jelezve hátoldalon: Anna Margit 1973. „Jákok létrája”

Kezdő ár: 3 000 000 Ft / 9 524 EUR

Becsérték: 6 000 000 – 8 000 000 Ft

Estimated value: 19 048 – 25 397 EUR

1. Anna Margit műtermében, 1970-es évek
2. Üvegikon, Füzemikola, 1880 körül
festett üveg, magántulajdon
3. Anna Margit: Ez az ígélet földje? 1976
Ferenczy Múzeum, Szentendre

Anna Margit a hatvanas évek végétől kezdett népi és vallásos tárgyakat gyűjteni. A népművészet egyszerű kifejező eszközeiben, az archaikusan megformált figurák világában a saját bábúival való hasonlóságra ismert rá. A népi üvegikonok hatására például figyelme és fantáziája egyre többször terelődött a biblikus témák, főként az ószövetség történetei felé. A magyar népi és a zsidó hagyományok keverednek ezeken a leggyakrabban ironikus, vagy épp groteszk hangulatú műveken. Az archaikus ábrázolási sémák pedig nemcsak a folklór inspiráló erejéről, hanem a pop art hatásáról is árulkodnak az életmű e részében. Már az 1968-ban az Ernst Múzeumban megrendezett tárlaton is szerepeltek ilyen jellegű művei, de a biblia-ciklus legjelentősebb darabjai az 1978-es műcsarnoki kiállításon kerültek bemutatásra. Ez utóbbi kiállítás katalógusában külön tematikai egységbe sorolva jelennek meg az ó- és újtestamentumi ihletésű festmények. A *Három királyok*, az *Énekek Éneke*, az *Utolsó ítélet*, és a *Mózes* mellett itt került először bemutatásra a Szentendrén (a Ferenczy Múzeumban) őrzött *Jákok létrája* is, melynek egyetlen ismert variánsa az itt bemutatott alkotás.

E biblikus témák megjelenésének hátterében leggyakrabban a „ki nem beszélt” holokauszt pokla állt. Bár Anna Margit festészetében mindig is jelen volt a zsidó kultúra és a zsidó hitvilág, de a hetvenes évektől kezdve a korábbi finom utalások és allegorikus jelentések mellett előtérbe kerültek a kifejezetten „tanító” vagy „mesélő” jellegű képek. Ez a téma adja az alapját a *Jákok létrájának* is, mely különböző értelmezések szerint Jákok megvilágosodását, a lélek megtisztulásának folyamatát, vagy épp az ereci és diaszpórai lét közötti különbségeket hivatott tolmácsolni. A kép azonban nem a hagyományos módon, azaz fekvő, álomba merülve ábrázolja a bibliai alakot. Jákok a kép előterében jelenik meg és kezeit szemére tapasztja. Mintha látni sem akarná a „fel és le járkáló” angyalok hadát, a kiválasztás, az elhivatottság félreismerhetetlen jeleit. Gesztusa inkább az elutasító, a küldetését fel nem vállaló karakter vonásait hordozzák. Kifelé forduló alakjában a sors által a zsidóságra hulló megpróbáltatások, meghurcoltatások és borzalmak elől kitérő figurára ismerhetünk rá. A mű tökéletesen illeszkedik abba a képi világba, mely ötvözi a népművészet és a hétköznapi klisék jellegzetes elegyét. Egy hétköznapi és mégis kísértetiesen szürreális világ ez, amelyet Anna Margit a saját maga számára alkotott meg a különféle hit- és hiedelemvilágok, illetve a különféle művészi és nem-művészi kultúrák egyszerre tragikus és komikus jelenségeiből. A *Jákok létrájának* emblematikus stílusa, a sok évszázados ikonográfiai ábrázolás finom felülírása pedig a maga egyszerűségében is jól illeszkedik a festő kései periódusának jellemzően letisztult formavilághoz és fanyar humorához.

Kaszás Gábor

